

**ПРАВИЛНИК
ЗА РАБОТНО ОСПОСОБУВАЊЕ
НА ИНВАЛИДНИ ЛИЦА**

("Службен весник на Република Македонија"
бр.54/2004 од 13.08.2004 година)

Член 1

Со овој правилник се уредуваат: начинот и условите за работно оспособување на невработено инвалидно лице заради вработување и работно оспособување на вработеното инвалидно лице за практична работа за определени работи согласно потребите на работодавецот и инвалидното лице; правата и обврските на работодавецот и невработеното односно вработеното инвалидно лице; изборот на невработеното инвалидно лице за работно оспособување; верификација на работната оспособеност на инвалидното лице; евиденцијата за работното оспособување и други прашања од значење за работното оспособување.

Член 2

Работното оспособување во смисла на овој правилник, е оспособување на инвалидното лице за практична работа за определени работи согласно потребите на работодавецот и инвалидното лице.

Член 3

Инвалидно лице кое се упатува на работно оспособување е лице со оштетен вид, оштетен слух, со пречки во гласот, говорот и јазикот, телесно инвалидно лице, лице со лесни пречки во психичкиот развој, лице со комбинирани пречки и лице со психози кое поради степенот на инвалидност има специфични потреби во работењето.

Инвалидното лице се упатува на работно оспособување доколку нема образование за соодветното занимање или дејноста што ќе ја обавува, односно не е оспособено за вршење на работи на работното место за кое работодавецот искажал потреба.

Член 4

На работно оспособување се упатува инвалидно лице кое со Програмата за работно оспособување ќе се оспособи за занимање од најмалку I или II степен на стручна подготовка.

Член 5

Невработеното инвалидно лице на работно оспособување заради вработување кај работодавецот го упатува Агенцијата за вработување на Република Македонија (во понатамошен текст: Агенцијата), ако тоа не е оспособено за вршење на работите на работното место за кое работодавецот искажал потреба.

Вработеното инвалидно лице кое не е оспособено за вршење на работите на работното место, на работно оспособување го упатува работодавецот.

Невработеното и вработеното инвалидно лице пред да бидат упатени на работно оспособување, Центарот за вработување ги упатува до Комисијата за оцена на работната способност на Фондот на пензиско и инвалидско осигурување на Македонија заради добивање на наод, оцена и мислење за работна способност за работното место за кое ќе се оспособува.

На оцена на работна способност инвалидно лице се упатува и кога инвалидното лице не се упатува на работно оспособување, доколку за вршење на работи на работното место не е потребна стручна подготовка утврдена во член 4 на овој правилник.

Работното оспособување на инвалидното лице може да се врши кај работодавецот кој искажал потреба за работно оспособување или кај друг работодавец.

Член 6

Работно оспособување на невработено инвалидно лице се врши врз основа на поднесено барање за работно оспособување на инвалидно лице од работодавецот до Центарот за вработување на чие подрачје е седиштето на работодавецот, односно местото каде ја врши дејноста, доколку во Центарот за вработување нема евидентирани невработени инвалидни лица кои се работно оспособени за практична работа на работното место за кое е искажана потреба од работодавецот.

Работно оспособување на вработено инвалидно лице се врши врз основа на поднесено барање за работно оспособување на инвалидно лице доставено од работодавецот до Центарот за вработување на чие подрачје е седиштето на работодавецот, односно местото каде ја врши дејноста.

Член 7

Кон барањето од член 6 од овој правилник се доставуваат следните документи:

- Пополнет образец Барање што го издава Агенцијата;
 - Пополнет образец Мислење од Центарот за вработување;
 - Список на инвалидните лица за кои се бара работно оспособување, со презиме, име и единствен матичен број на граѓанинот;
 - Наод, оценка и мислење издадено од Комисијата за оценка на работната способност на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија;
 - Програма за спроведување на работното оспособување;
 - Решение за судска регистрација на работодавецот од надлежниот суд со сите прилози;
 - Решение од Државниот завод за статистика образец Р-1 или Р-3;
 - Решение за исполнување на мерките, нормативите и стандардите за заштита при работа, од Државен инспекторат за труд;
 - Решение за исполнување на условите за вршење на дејности определени со закон, од Државен санитарен и здравствен инспектор;
 - Решение за исполнување на минимално-технички услови за вршење на дејности определени со закон, од Министерството за економија;
 - Извештај со мислење за бонитет од Централен регистар со важност на денот на поднесувањето на барањето;
- (друштвата што се новоосновани, односно деловно се активни помалку од една година и трговец-поединец, потребно е да достават Известување од Централен регистар);
- Потврда дека против работодавецот не е покрената постапка за стечај, издадена од надлежен суд;
 - Доказ за редовно исплаќање на плата и придонеси од плата и персонален данок за последните 3 месеци за сите вработени лица:
 - Образец ПДД-МП;
 - Список со броеви на тековни сметки или штедни книшки заверени од банката чиј депонент е работодавецот;
 - Налог ПП-30 и налог ПП-50;
 - Извод од банка.

Новоосновани друштва и трговци поединци кои деловно не се активни не доставуваат документи за редовно исплаќање на плата и придонеси од плата и персонален данок за последните 3 месеци за сите вработени лица.

Член 8

Работното оспособување се врши врз основа на Програма, изработена од работодавецот во соработка со Центарот за вработување.

Програмата треба да содржи теоретски и практичен дел.

Теоретскиот дел од Програмата со запознавање со Законот за вработување на инвалидни лица, основните права од работниот однос (Закон за работни односи и Колективен договор), Законот за заштита при работа и Законот за заштита од пожари и експлозии се спроведува од страна на Центарот за вработување, во рамките на Работниот клуб.

Теоретскиот дел од Програмата, за техничко-технолошките карактеристики на производниот процес, услугите и други работи поврзани со дејноста на работодавецот се спроведува кај работодавецот.

Практичниот дел опфаќа:

-Запознавање со опремата и средствата за работа што ќе ги користи инвалидното лице во и околу процесот на производството, односно давањето услуги;

-Практична работа.

Односот на фондот на часовите определени за теоретскиот и практичниот дел се утврдува врз основа на проценка на видот и сложеноста на работните задачи за работното место за кое се врши работното оспособување, видот и степенот на инвалидноста и степенот на образование на инвалидното лице.

Практичниот дел треба да изнесува најмалку 80 проценти од вкупниот фонд на часови.

Член 9

При запознавањето со техничко-технолошките карактеристики на производниот процес, услугите и други работи поврзани со дејноста на работодавецот и со практичниот дел од Програмата, лицето-обучувач потребно е да биде стручно во дејноста за која инвалидните лица работно се оспособуваат и истото треба да има најмалку завршен VI-1 степен на стручна подготовка.

На предлог на работодавецот за чии потреби се врши работно оспособување, Центарот за вработување дава мислење за квалификуваноста на лицето - обучувач.

Член 10

Теоретскиот и практичниот дел од Програмата за работно оспособување, не може да се изведува надвор од работното време и во периодот меѓу 22 часот и 6 часот.

Член 11

Времетраењето на работното оспособување се утврдува врз основа на проценка на видот и сложеноста на работните задачи на работното место за кое се оспособува инвалидното лице, како и видот и степенот на инвалидноста на лицето кое ќе се оспособува, утврден од надлежен орган.

Времетраењето на работното оспособување не може да биде пократко од 1 месец ниту подолго од 3 месеци.

Член 12

Центарот за вработување по поднесеното барање за работно оспособување врши увид кај работодавецот кој искажал потреба за работно оспособување на инвалидно лице, односно кај друг работодавец каде ќе се врши работното оспособување.

Врз основа на извршениот увид, Центарот за вработување изготвува и доставува Мислење до Агенцијата.

Управниот одбор на Агенцијата одлучува за доделувањето средства од Посебниот фонд за реализација на Програмата за работно оспособување со донесување Решение.

По донесеното Решение од Управниот одбор на Агенцијата, Центарот за вработување ги започнува активностите за реализација на работното оспособување.

Член 13

За изведување на работното оспособување на инвалидното лице, врз основа на Решението на Управниот одбор се склучува Договор помеѓу Центарот за вработување и работодавецот кој искажал потреба за работно оспособување.

Доколку работното оспособување се изведува кај друг работодавец, се склучува Договор помеѓу Центарот за вработување, работодавецот за чии потреби се изведува работното оспособување и работодавецот кај кого работното оспособување ќе се изведува.

Член 14

Со Договорот од член 13 особено се регулира:

- опис на работното оспособување;
- условите под кои ќе се изведува работното оспособување;
- број на инвалидни лица кои работно ќе се оспособуваат;
- времетраење на работното оспособување;
- каде ќе се изведува работното оспособување;
- лица (обучувачи) кои ќе го спроведуваат оспособувањето;
- трошоци за реализација на работното оспособување;
- засновање на работен однос на неопределено време со работно оспособено инвалидно лице; и
- други меѓусебни права и обврски.

Член 15

Работодавецот чие барање за доделување на средства од Посебниот фонд за работно оспособување е решено негативно, нема право да поднесе барање за работно оспособување на инвалидни лица пред истекот на една година сметано од денот на одбивањето на барањето.

Член 16

Центарот за вработување склучува Договор со секое инвалидно лице вклучено во Програмата за работно оспособување, со кој поблиску се регулираат правата и обврските од работното оспособување.

Член 17

Средствата кои се доделуваат за работно оспособување на невработено инвалидно лице изнесуваат:

-за секое невработено инвалидно лице, парична помош во месечен износ од 5.000 денари;

-за реализација на Програмата за работно оспособување кај работодавецот, како надомест на трошоци за група од:

-1-5 лица, средства во месечен износ од 10.000 денари;

-6-10 лица, средства во месечен износ од 20.000 денари;

-над 10 лица, средства во месечен износ од 30.000 денари.

Средствата кои се доделуваат за работно оспособување на вработено инвалидно лице изнесуваат:

-за секое вработено инвалидно лице, парична помош во месечен износ од 3.000,00 денари;

-за реализација на Програмата за работно оспособување кај работодавецот, како надомест на трошоци за група од:

-1-5 лица, средства во месечен износ од 8.000 денари;

- 6-10 лица, средства во месечен износ од 16.000 денари;
- над 10 лица, средства во месечен износ од 24.000 денари.

Средствата од став 1 алинеја 1 и од став 2 алинеја 1 од овој член, Центарот за вработување, врз основа на договор, ги исплаќа на инвалидното лице, а средствата од став 1 алинеја 2 и став 2 алинеја 2 од овој член, Центарот за вработување, врз основа на договор, ги исплаќа на жиро сметка на работодавецот за чии потреби се врши работното оспособување на инвалидни лица, односно на работодавецот кај кого работното оспособување ќе се изведува.

Член 18

Во текот на работното оспособување се води евиденција од страна на работодавецот за редовноста на инвалидното лице кое работно се оспособува.

Работодавецот е должен до Центарот за вработување месечно да доставува известување за редовноста на секое инвалидно лице кое работно се оспособува.

Член 19

Работната оспособеност на инвалидното лице по завршувањето на работното оспособување ја утврдува Комисија составена од двајца претставници на работодавецот за чии потреби се врши работното оспособување, односно работодавецот кај кој се врши работното оспособување и еден претставник од Центарот за вработување.

Работната оспособеност на инвалидно лице кое самостојно ќе врши дејност како трговец поединец, за дејност за кое нема образование за соодветно занимање, ја утврдува Комисијата што ја формира Центарот за вработување.

Инвалидното лице кое успешно го завршило работното оспособување, се стекнува со уверение од Центарот за вработување, кое содржи основни податоци за инвалидното лице, времетраењето на работното оспособување и работите и работните задачи за кои е работно оспособено.

Член 20

Работната оспособеност на инвалидното лице кое е вработено пред влегувањето во сила на овој правилник, и веќе се стекнало со потребните знаења и вештини за вршење на работните задачи од работното место на кое е распоредено, ја утврдува Комисијата од став 1 на член 19, врз основа на поднесено барање на работодавецот до Центарот за вработување и Наодот, оценка и мислење од Комисијата на Фондот на пензиското и инвалидско осигурување на Македонија.

Работното оспособување на инвалидното лице од ставот 1 на овој член се врши врз основа на скратена програма, што ја изготвува работодавецот во соработка со Центарот за вработување и времетраењето на истата не може да биде подолго од 1 месец.

Скратената програма ги содржи истите елементи од член 8 на овој правилник.

Средствата за реализација на скратената Програма за работно оспособување за вработеното инвалидно лице се во висината утврдена во членот 17 став 2 алинеја 1 од овој правилник, а средствата за реализација на Програмата за работно оспособување кај работодавецот се во висина од 50 % од средствата за оваа намена утврдени со член 17 став 2 алинеја 2 од овој правилник.

Член 21

Работодавецот со невработеното инвалидно лице кое работно се оспособило е должен да заснова работен однос на неопределено време веднаш, а најдоцна 8 дена по завршувањето на работното оспособување.

Ако работодавецот од неоправдани причини го прекине работното оспособување пред неговото завршување, должен е на Центарот за вработување да му ги надомести средствата во рок од 8 дена од денот на прекинот на работното оспособување со законска затезна камата.

Работодавецот е должен да ги врати примените средства за инвалидното лице со кое по успешното завршување на работното оспособување не засновал односно засновал работен однос на неопределено време, а на кое му престанал работниот однос не по вина на инвалидното лице, пред истекот на една година од денот на засновањето на работниот однос.

По засновањето на работниот однос, работодавецот не може да го намали бројот на вработените инвалидни лица на неопределено време во рок од една година, освен во случаите кога работниот однос престанува по сила на закон или во случај на смрт.

Работодавецот е должен да ги врати примените средства за вработените инвалидни лица кои работно се оспособиле ако им престане работниот однос пред истекот на 1 година од денот на засновање на работниот однос, освен по сила на закон или во случај на смрт.

Член 22

Инвалидното лице кое по своја вина или волја ќе го прекине работното оспособување должно е на Центарот за вработување да му ги надомести средствата во рок од 8 дена од денот на прекилот на работното оспособување со законска затезна камата и истото се брише од евиденцијата на невработените лица и може повторно да се пријави по истекот на една година.

Инвалидното лице кое со успех ќе го заврши работното оспособување и заснова работен однос на неопределено време и доколку во рок од една година од денот на засновање на работниот однос му престане истиот, по негова волја или вина, должен е на Центарот за вработување да му ги надомести средствата заедно со законска затезна камата.

Член 23

Барателот на средства од Посебниот фонд за работно оспособување на кој му се доделени средства, повторно може да поднесе барање за доделување на средства по истекот на една година од денот на вработувањето на инвалидното лице кое било упатено на работно оспособување, освен за работно оспособување на веќе вработените инвалидни лица.

Член 24

Овој Правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 02-592
5 август 2004 година

Скопје

Делчева-

Претседател,
д-р Јасмина

Диздаревик, с.р.